

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja vsak petek na celi polji, in velja po pošti za celo leto 4 gld. 20 kr., za polleta 2 gld. 20 kr., za četrt leta 1 gld. 15 kr. V tiskarnici sprejemana na leto 3 gold. 60 kr., za pol leta 1 gold. 80 kr., za četrt leta 90 kr., ako zadeno na ta dan praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XXIII.

V Ljubljani 2. kimovca 1870.

List 35.

Cerkev pa šola.

(Konec.)

Med učitelji se nabajajo tu in tam mladi, da še vojaških let niso dospeli: je-li dostojno drugi otroški spol brez vsakterega nadzora prepuščati takemu mladenčaku? Prepusté se pa, kedar župnik nima več pravice čuti nad šolo. Ravno v novejšem času so v nekterih krajih odpravili več učiteljev iz vzrokov, ki jih imenovati ne gre; ko bi duhovni ne bili spazili, koliko časa bi se bila morebiti nesrečna kvar godila. Ako tedaj duhoven v tacih okolšinah nima več pravice in dolžnosti pogledati po šoli, bodo-li mogli svoje otroke starši brez skerbi zaupati enakemu učitelju?

Spoznati pa moram, pravico mi to veleva, da učiteljski stan zasluži vse spoštovanje, ako ravno se v njem med tako mnogimi kakor v slednjem stanu nahajajo marsikteri zanikarni. Poštenemu učitelju, kateri si sam preveč ne domisljuje in kteremu je šolski blagor res pri srcu, ne bode neljubo, če ima pri svojem delovanju duhovna za pričo in za podpornika poleg sebe in tudi nad seboj. Neveren, prevzeten ali nepošten učitelj pa, se vé, ima duhovno nadzorništvo za nesterpljiv jarem; ali ravno tukaj je duhoven prepotruden varh šolskim otrokom. Noben kerščanski oče svojih otrok brez varstva ne bo tudi hotel zaupati učiteljem, kateri v šolo hodijo k umazanim in zoperverskim časnikom, ki sejejo ljuliko, ali kateri celo vanje pisarijo. Precej učiteljev se neki derži te nečednosti časniške po pivarnah, pravi A. Stolz o ondotnih zadevah; ko bi jih nagloma kdo nam razkril, védli bi se morebiti, kakor červi in merčesi pod mokro opeko na trati, kedar se privzdigne in solnce nanje hitro posije. Tak blatovec naj toraj, kerščanski starši! vaše otroke brez nadzora dobi v roke tako, da s svojimi časnikarskimi burkami ostrupovati utegne njih mlado serce?

Poglejmo pa še deželne šolske nadzornike, ki sedaj s čertalom šole vladajo iz glavnega mesta (Karlsruhe). Pervi njihov pervak je prišel iz tujega; poprej je učil na latinskih šolah v Schaffhausen-u, in je dobil potem službo na Badenskem; pokazal se je ob času cerkvenega prepira v spisu zoper katoliške škofo in njihove zahtevanja. Tako zelo se je bil takrat vnel, da je škofo, kateri so se bili vzdignili zoper zatiranje katoliške cerkve, popraševal, ali jih ne obliha rudečica, češ, da so očitno prelomili svojo prisego. In tega tujca v deželi in v šoli so postavili za vélikega ravnatelja vesoljnega badiškega šolstva. Morejo-li katoliški očetje brez skerbi prepustiti svoje otroke vodstvu

in samovoljstvu takega zoperkatoliškega šolskega glavarja?

Ta novinec v šolstvu je potem hotel tudi pokazati, da ni nepotreben in je nasvetoval neko kislo šolsko osnovo, po kateri se šola ima ločiti od cerkve. Duhoven naj smé le takrat se ktero spregovoriti v šoli, ako ga krajni šolski svet posebej izvoli in vradniki v Karlsruhe milostno poterdijo. Pomislite toraj, bodo-li vaši otroci boljši, ako vlada šole vradništvo v Karlsruhe, namesti da skerbi za nje kakor doslej duhoven, vaš dušni pastir?

Duhoven navadno ni gospósk otrok, ampak le kmečkega rodú: dobro pozná in čuti, česar potrebuje ljudstvo. Ni mu treba vsake stopinje plačevati, kakor vradniku. Kar je najtežavnije, spovedovati, bolnike obiskovati, podučevati, to spolnuje brez plačila. In če ima le nekoliko duhovskega poklica, ravná v duhu svojega učenika, ki je djal: „Pustite malim k meni.“ Med vsemi opravili je pridnemu duhovnu ravno otroško podučevanje cvetličnik, kjer naj raj deluje, in tudi otroci ga ljubijo velikrat kot očeta. Je-li to dober duh, kateri duhovna iz šol potisniti hoče? — Tisučkrat bolje je za otroke, ako se šola loči od birokratištva in dražih gospodov pisarjev, ne pa od cerkve in dušnih pastirjev.

Sila ni mila; tudi pri šoli je sila čudna stvar. Za Bogom nihče nima več pravice do otrok, kot njihovi starši. Sedaj pa hočejo gospodje, ki se sami zovejo vlada pa država, in silijo vse starše, da pošiljajo svoje otroke osem let vsaki dan v šolo, naj že starši hočejo ali nočejo. Ta šolska sila sega tako hudo v družino in osebno svobodo, da najbolj olíkani narodi, Angličani, Francozi, Talijani, Španjolci, Svedci, Amerikanci ne marajo za njo; le Nemci in Švicarji živjajo ta blagor (jedro, najboljši in verniši in starši del, Švic, Uri pa Unterwalden, nima šolske sile.) Ta sila v tem sicer koristi, da brezpametni in brezvestni starši svojih otrok ne pustijo brez vsega poduka. Ali kerščanski oče more le tedaj zadovoljen biti s šolsko silo, kedar si je svest, da njegovim otroci v šoli po šolskih bukvah in učiteljskih govorih v veri škode ne terpijo; sej je neskončno bolje nobenega kruha ne jesti, kakor pa s strupom vmešenega. Ako so pa v viši šolski vradnji, ktera šolske bukve nareja in učitelje po volji pripravlja in postavlja, velikrat možje, kateri katoliški cerkvi po notranje ali celo po vnanje herbet obračajo: morajo li tedaj kerščanski starši zadovoljni biti s siljenjem v šolo?

Ako država siliti hoče ljudi, da pošiljajo svoje otroke v šolo; tedaj imajo starši sveto pravico zahtevati, da po šolah velja in vlada tista vera, ktere so starši in otroci. Tega so si pa gotovi le, kedar cerkev, to je, dušni pastirji, v šoli nadzorništvo imá. Otrokom vsiljevati učitelje pa šolske bukve, ki so zoper vodila

njihove cerkve, to je gerdo tiranstvo v naj svetejših zadevah.

Pri nas na Badenskem hoče pa zdaj ravno ta veliki šolski svet šole ločiti od cerkve in prav sam v njih gospodovati, sam narejati bukve, sam postavljati učitelje, sam jih nadzorovati. Hotel je že celo dvema katoliškima duhovnoma kerščanski nauk prepovedati v šoli, ker sta neki spisek zoper nesrečno šolsko osnovo, „Svarilo,“ dajala otrokom. In ko se je nadškotijstvo zoper to pritožilo, se mu je iz Karlsruhe odgovorilo, poslušajte! da tema duhovnoma ni prepovedan kerščanski nauk, ampak le vstop v šole. Čegava pa je šola? Mar gospodov v velikem šolskem svetu in v ministerstvu, ali je srenje, ktera si jo je sozdala na svoje stroške? — Je-li to verska svoboda, če se nekterikrat sto tisuč katoličanov sili otroke svoje pošiljati v šole, ktere vlada taki šolski svet, ki hoče katoliško cerkev spraviti iz šole? Imajo mar gospodje šolski svetniki do otroških duš več pravice kot cerkev, ktera jih je kerstila in je njihova duhovna mati?

Katoličani imajo pravico in dolžnost zahtevati, da se za njih šole sostavi katoliško šolsko svetovalstvo in da duhoven čuje nad šolo; tako si smejo tudi protestantje zavarovati svoje pravice. Kjer se po šolah vera meša, tam pri učencih vera peša, gine in na zadnje — zgine. Česar nas Bog varuj! Ali ti velja zlasti pregovor: „Pomagaj si sam, pomagat ti bo de Bog. Pomagati mora k temu katoliška vlada, pomagati katoliški deželni poslanci, in ko bi v nemar pustili to dolžnost narodni in vladni možje, tedaj ste posebno dolžni prizadevati si v ta namen katoliški starši, očetje in matere, in svesti si smete biti, da pomagal vam bo de z materjo katoliško cerkvijo tudi sam Oče nebeški.

Posloven. J. M.

Uči svoje otroke zgodaj moliti.

Večkrat se ugovarja, da ni dobro otrok precej učiti moliti, dokler še ne umejo, kar molijo. Izgovarjajo se s tem, da bi se tako privadili otroci „tlačanske“ ali mehanične molitve. In te misli so celo taki, ki bi se sicer ustrašili, ko bi jih kdo hotel pristevati liberalcem sedanjega veka. Pa to so le puhli izgovori lastne nevednosti ali pa nemarnosti in mlačnosti. Če tudi mali otroci ne umejo pomena in veljave posameznih besedi in stavkov, ki jih za materjo izgovarjajo, vendar njihova molitev ni tako brezmiselna, da bi se morala imenovati tlačanska ali mehanična: — če tudi res tako globoko ne mislijo, pa velikrat bolj čutijo, kar govore, kakor pa mnogi odrašeni. Le lep jim uči, in vidil boš, kako spodbudno in genljivo bodo molili. Da tlačansko molijo, to bi se reklo, da pri molitvi čisto nič ne mislijo, čisto nič ne čutijo. Lastna skušnja nam pa priča, da to ni res. Marsikdo na stare leta še tarni in vzdih: o ko bi mogel še tako genljivo moliti, kakor sem v svojih otročjih letih!

Akoravno tedaj otrok vsega ne ume, kar za družini izgovarja, vendar nekaj misli, vendar nekaj čuti. Pred vsem misli na Boga. Če tudi mu še ni čisto jasno, kaj je Bog, ali kakošen je, vendar to nekako čuti: on čuti, da je neko višje Bitje. In na to višje Bitje prav priserčno misli, kadar moli, in njegova molitev ima večkrat več v sebi, kakor naj modrejšega učenjaka, ki vsaki stavek pretecta, pri vsem tem pa ostane razmišljen in merzel. Otrok tudi že vé, da moli, to je, da Boga za kaj prosi, če tudi ne vé, česar ga prosi prav za prav. Prošiti, to je pri otročjih skoraj edino delo. Sej je zmiraj nad materjo; zdaj prosi živeža, zdaj spet zahteva, naj ga vzamejo v naročje, zdaj spet naj bi ga na tla postavili, ali če se je pobil, berž priteče, da bi

mu perstek obezali ali vsaj bolečine počuhali itd. itd. Kako lahko se mu dopové, da vse dobro prihaja od Boga, da je tedaj Boga treba za vsako stvar prositi! Se vé, ko očenaš moli, da še ne vé in ne misli, koliko ima vsaka prošnja v sebi in kako se druga na drugo opira; to pa vendar le vé, da ga prosi za to, česar mu je treba. To je za začetek dosti. Starši! ne bodite slepi in malomarni! učite otroke že preden morajo v šole hoditi, znamenje sv. križa, očenaš, češenamarijo, apostoljsko vero, šest resnic, 7 zakramentov, deset zapovedi Božjih, in po okolišinah še več drugih primernih molitvic. Cerkevne zapovedi se posebno rade pozabijo, ako se jih zgodaj ne učijo: katoličani, ki se celo radi med dobre štejejo, o petkih meso jedó, ne hodijo ob nedeljah in praznikih k sv. maši itd! Začeti pa je treba precej, kakor hitro začnejo mali govoriti, očeta in mater klicati.

Genljivo je gledati, kako vestno in natanko večkrat opravljajo taki nedolžni svoje molitve. Ko je enkrat prišel škof Sailer v Kaufbeuern, so bili ondašnji otroci njemu na čast neko igro osnovali. Desetletna deklica je imela prvo nalogo in ravno je na oder stopila, ko v bližnji cerkvi „ave Marija“ zazvoni. „Ali ne bomo angeljevega češenja molili?“ vpraša pobožna nedolžnost, poklekne in glasno moli, kakor je bila doma navajena. Zelo ginjeni škof Sailer jo potem k sebi pokličejo, prav lepo pohvalijo in bogato obdarijo. In to se večkrat zgodi, da ravno otroci prvi zvon zaslišijo in še odrašene k molitvi opominjajo.

Kadar se mali navadijo brati, naj jim starši kupijo lepe molitvine bukvice. Ni treba, da bi bile vse z zlatom nalepotičene: na tem je malo ležeče, le na to je treba gledati, da imajo res kaj v sebi in da so primerne taki mladini. Ako jih sam ne znaš izbrati, pa poprašaj svojega duhovnega. Potlej pa pazi, da jih vselej otrok v cerkev seboj vzame in res moli nanje, zakaj veliko se jih le igra z bukvicami, s podobnicami v njih, ki jih otroci o taki priliki med seboj dostikrat menjajo in marsikaj počenjajo, ako ni odrašenih pri njih, ki jih morajo v strahu imeti. Pokaži mu sam še doma, kaj naj tam moli in nauči ga sv. mašo moliti. Poišči mu doma mašne molitve, dopovej mu, kateri so poglobitni deli sv. maše, in na čem da se spoznajo, postavim na tem, da se pri evangeliju bukve prenesó, da pri darovanji služabnik pozvončká, da pri povzdigovanju sv. R. telo in sv. Reš. kri povzdignejo, da se pri zavživanji trikrat zaporedoma pozvončká itd. Škerbi, da se bo otrok prav dobro naučil iz katekizma nauk od sv. maše, posebno še, da bo tisto dobro vedil, kar je storiti in misliti, želeti pri glavnih delih sv. maše. Glej tudi pri že bolj večih na to, da bodo ta nauk večkrat ponavljali. Tako se bode otrok kmali privadil paziti še posebno vsaj na glavne dele sv. daritve, kar je treba vsakemu, kdor hoče biti prav pri sv. maši. Nauči naj se pa poznati in spremljati tudi vmesne dele, Gloria, Kredo itd. Pokaži mu tudi molitvice, ki so odločene za posebne priložnosti in praznike. Posebno pa si veliko prizadeni, kadar se pripravlja za spoved, ker v tej reči je otrok naj bolj potreben pomoči in podučnja. Tu pa ni zadosti, da mu pomagaš pri izpraševanji vesti, ali da zna molitvice za pred spovedjo in po spovedi, temuč gnati moraš tako do živega, da mu bo v sercu žal za storjene grehe, navdati ga moraš, da bo s serčnostjo in pogumom, brez nepotrebne strahú zaupno odkril vse svoje serčne rane in napake spovedniku. Z enako navdušenostjo naj se pripravlja tudi za sv. Obhajilo ter naj se mu razloži pomen molitev, ki jih ima za ta namen v svoji molitveni knjižici. —

Opomnim naj tu še posebej zastran tacih, ki brati ne znajo, da naj se jim dobro zaterdi, da morajo pri

sv. maši moliti sv. rožni venec (roženkranc), in na Kristusovo terpljenje misliti ter mašnika spremljevati kakor koli so zmožni. Za 4 poglavitne dele naj se iz glave naučé kratke molitvice, n. pr. za k evangeliju: „O moj Bog! terdno verujem vse nauke sv. katoliške cerkve, po njih hočem živeti, jih pred vsim svetom spoznavati in za nje sem pripravljen tudi umreti. Amen.“ — K darovanju: „Sprejmi, vsegamogočni Bog! darove iz mašnikovih rok, s katerim se tudi jest sklenem, in tebi darujem ob enem samega sebe in vse svojedjanje in nehanje.“ — K povzdigovanju sv. Reš. Telesa: „O Jezus, tebi živim; o Jezus, tebi umerjem; o Jezus, tvoj sem živ in mertev.“ Sv. R. kervi: „O Jezus, bodi mi milostljiv; o Jezus, bodi mi usmiljen; o dobrotljiv Jezus, daj, da tvoja draga kri nad menoj ne bo zgubljena!“ — K zavživanju: „O Jezus, preserčno žal mi je za vse moje grehe samo zato, ker sem tebe večno dobroto in lepoto razžalil. Terdno sklenem nič več ne grešiti in te ponižno prosim, kolikor smem, skleni se tudi z menoj, kakor zdaj osrečuješ mašnika s svojo pričujočnostjo!“

Da bode pa učenje vspeh imelo, treba je pred vsem dobrega zgleda: moliti mora vsa družina in sicer skupno. Taka skupna pobožnost med družinami, kakor se vidi, dan danes nekako čedalje bolj hira. Zjutranjo in večerno molitev katoliške družine še sicer večidel opravljajo, ali dostikrat silo poverhoma in hitro, da se ne vé, če je kaj koristi od take vetraste molitve. Vsaj zvečer naj bi molitev vsi skupaj obmolili. Oče in mati, sinovi in hčere, veliki in mali, hlapci in deklet naj pokleknejo, preden gredo k počitku, in molijo naj rožni venec (roženkranc), včasih tudi litanije, in za mnogoverstne potrebe. Tudi na izpraševanje vesti naj se ne pozabi. Verstijo se lahko tako, da vsak teden eden naprej moli. Od začetka, se vé, bi bilo to malo težko, kjer še ni navada. Nekteri bi nekoliko pisano gledali, ali na tihem godernjali. Ali to naj te nikar ne moti: kdor premaga, se ne bo kesal. Vrednost take molitve je neprecenljivo velika. Otroci se ne bodo nikdar naučili prav moliti, ako jih učiš samo z besedo, ako ne vidijo pri starših in odraslih, kako natanko, pobožno in častljivo se je treba pri molitvi vesti.

Janez Brencé, nekdanji Unški fajmošter.

(Dalje.)

Gospod Janez je bil pa tudi verl in priden domorodec. Domače časnike si je rad naročal, včasih še drugim jih preskerbel, v domače društva za omiko slovenskega naroda se rad vpisoval, še druge v to privabil in po moči podpiral. Za veljavo domačega jezika in sploh za pravice slovenskega naroda je bil ves vnet; to vsak dobro vé, kdor ga je prav poznal. Da so ga razun družih slovenskih bukev lepe „Drobtinice“ in vse „Slomšekove“ dela še prav posebno veselile, se ni čuditi; pa ne le veselile so ga, temuč tudi njih duha se je navzel in si vse prizadjal, zlasti za omiko in izrejo mladine se ravnati po njih. —

Leta 1849 je bil gospod Janez nenadoma prestavljen iz Bohinja v Križe pri Teržiču. Ta sprememba ga je silno poterla in v bolezen pripravila. K temu je pripomogla nekoliko težka ločitev s kraja, v katerem je vžival toliko ljubezen in vdanost, s tolikim vspehom delal in zlasti pri mladini toliko storil, pa še druge zadeve. Prosil je začasnega počitka, in šel v Hraše léške tare k svojemu dobremu bratu Matevžu, ondotnemu pridnemu in veljavnemu kmetu, in nekaj čez pol leta je ondi preživel. Ko se mu je poprejšnje zdravje povernilo, je spet službe prosil, in prišel v Planino na Notranjskem, kjer je ostal dve leti za duhovnega po-

močnika. Koliko si je v Planini prizadjal za šolo, sadjorejo, petje itd., mi ni treba posebej popisovati: ker to lahko vsak iz pridjanih pisem razvidi, v katerih najde še marsikaj družega mikavnega, podučljivega in podbudnega.

Iz Planine je bil prestavljen v Komend, kjer je kaplanaril kakih pet let, tudi ravno o času, ko je ondi kolera bila l. 1855. Šola se je še le o tem času z njegovim trudom prav začela in ustanovila. Kakor drugej je tudi tukaj gorel, živel in delal zlasti za prid in blagor mladine ter tudi za razširo sadjereje in lepega petja skerbel. Ravno to pojasnujejo tudi pridjane pisma iz Komenda. Častiti gospod Valentin Lah, rajen Komenčan! ki ste tiste leta bili bogoslovec, Vas torej pri tem za pričo vzamem zastran delavnosti gosp. Brenceta v Komendu — Vas, ki Vam je dobro znano njegovo ljubeznjivo serce, dobro znana tudi njih dobrotljivost in gostoljubnost.

Iz Komenda je šel za kurata ali duhovnega pastirja v Podkraj pri Vipavi, kjer je bil kake tri leta v službi, in spolnoval z enako vestnostjo in gorečnostjo dolžnosti svojega poklica. Kakor drugej si je tudi ondi za pravo keršansko omiko mladine vse prizadjal. Ker šole ni bilo, je najel hišico, da je otroke sam zopet učil. Žal mi je, da s Podkrajja od gosp. Janeza nobenega pisma več nimam, da bi od onod o njem kaj več povedati mogel. Pa častiti gosp. Janez Štupar, kurat v Budajni pri Vipavi, o njegovi ondotni delavnosti gotovo marsikaj lepega in podbudnega se vedó, ker z ranjikim gosp. Brencetom sta bila serčna prijatla.

Preden o njegovi delavnosti in prizadevnosti nadaljujem, naj sedaj dodam nekoliko iz njegovih pisem, ki sem jih imel še hranjene, in sicer iz Hraš, Planine in Komenda.

Prijatelj se s prijatlom, ko ustmeno ne more, še pismeno rad pogovarja, svoje serce razodeva, skušnje naznanuje, težave potoži, v posebnih zadevah posvetuje, ter z njim žalost in veselje deli. Se imam od gosp. Janeza, mi nepozabljivega prijatla, mnogotere pisma v rokah, iz katerih vsak lahko razvidi in spozna njegovo ljubeznjivo, ukaželjno, za vse dobro in zlasti za blagor mladine vneto serce: iz katerih se pa tudi vsak, kdor ima dobro voljo, veliko lepega in potrebnega lahko uči ali si v zgled jemlje pri svojem djanji. Iz tega dvojnega namena naj nekoliko iz njegovih pisem naznanim.

a) Najprvo je iz Hraš léške tare na Gorenškem, kjer je zavolj bolehnosti malo časa v počitku bil pri svojem bratu. Od tod mi 13. gradna 1849 naznani nekoliko iz lepega, vsacemu duhovnu podučnega pisma, ki ga je bil prejel od ranjcega g. Franc Kosmača, takratnega kaplana stoljne ljublj. cerkve. Takó le mu je pisal:

„Milujem te v tvojem sedanjem stanu, in ti iz serca želim zdravje in zadovoljnost. — Zadovoljnosti pa moraš tudi sam v sebi iskati. Ali ne praviš svojim spovedencem, da se serce na nič natvezti ne smé, in da mora le s tem pokojno biti in zadovoljno, ako se izide volja Gospodova? Ni li vsaka nezadovoljnost v svojem stanu nezadovoljnost z voljo Gospodovo? V volji Božji mora človek svoje zadovoljnosti iskati; in ali se nad teboj ne spolnuje volja Božja? — Imaš mar gorečnost le za nektere duše, in za druge ne? Boš mar delal izjemo, ko Kristus nobene ni delal? Ali ni On za vse umerl, mu niso li vse ljube? Ako bi izjeme delal, bi imel vnemo zavolj ljudi, ne zavolj Boga; ali bi bilo to prav? — Dolgo si pil kelih sladkosti (to je bilo v Bohinju); bi se li ne hotel ozreti tudi na kelih britkosti? se ga boš li branil, ako ti ga Gospod ponuja? — Gospod ti pravi: Glej, tudi te duše so moje; ako me ljubiš, ljubi tudi nje in skerbi za nje. Se boš mar hotel braniti ali zbirati si, kaj naj

ti zroči? — Dostani skušnjo; delaj, kjer Gospod hoče! Njegova roka ni prikrajšana; On ti povsod lahko pravi tolažbo in veselje.“ —

b) Ravno od ondod (t. j. iz Hraš) mi je 27. svečana 1850 pisal sledeče podbudno pismo:

„Anton! ljubi Anton! bodi zlasti v voditvi mladine in mater priden in neutrudljiv. V spovednici zamoreš navadno le to ozdraviti, kar je bolnega; s skerblijnostjo za mladino in s pravo voditvijo mater boš pa nežne sadike izredil v močne, sadovite drevesa. — Pa vse z naj večjo poterpežljivostjo! ker pri naj boljši reči človek lahko enostransk postane, ako se ravna svojeglavno. — Sadi, prilivaj, — poklekni in reči: o Bog, daj rast! Če pa le nič ne raste, ali saj ne takó, kakor bi ti rad, pa spet poklekni in reči: o Bog, mar nisem prav sadil in prilival? o uči me prav saditi in prilivati, in prosim, daj rast! — Le vse upaj; iz naj bolj pokvečenega divjaka včasih še naj zlahkne drevo postane. — Ljubi Anton! da boš še poterpežljiv in zaupljivše svoje dela opravljal, te opomnim molitve našega Učenika pred njegovim terpljenjem. Pri Jan. 17, 11., pravi: „In nisem več na svetu, ti pa so na svetu, in jez pridem k tebi... Dokler sem bil pri njih, sem jih ohranil v tvojem imenu... Sveti Oče! ohrani jih v svojem imenu, ktere si mi dal...“ Za koga prosi Zveličar slovo jemaje, in česa prosi? Da bi Oče nebeški aposteljne, ki so posihmal na svetu zapušeni brez vidnega vodnika ostali, v svojem imenu ohranil! — Tudi za nas, ki smo kot aposteljni, mašniki na svetu brez pomoči, je On naprej molil. Mar naj boljši Oče molitve svojega Sina, nad katerim ima vse dopadajenje, ne bo uslišal? — O Jezus! kdo bi v te ne zaupal! — Prijatelj! pomisli, On ni molil: vzemi jih s sveta, ampak: ohrani jih! Ni molil: odvezimi jim skušnjave in terpljenje, ampak: ohrani jih! Molil je pa tudi za tiste, kteri bodo po nas v njega verovali. Maloverni mi! kaj se obotavljamo in obupujemo, ko Bog z nami dela! Res, prijatelj! veseli se in hvali Boga; ker tudi ti si orodje čudovite previdnosti Božje. Mož iz tvoje fare mi je med drugim pravil: „Pred smo otroke s šibo v šolo gonili; sedaj jim pa v šolo hoditi še ubraniti ne moremo. To se nam prav dobro zdi. Pa so tudi gospod otrokom tako dobri... Bog nam jih še dolgo ohrani!“ Anton! poklekni in zahvali Boga, da semenu, ki ga seješ, tako lepo rast daje, in prosi ga daljne pomoči. Če pa zraven tega še kaj terpiš, védi, da Jezus ni prosil, da bi mi bili brez terpljenja, brez zopernikov itd. Le terpite in delajte, je učil, in jez vam bom pomagal. — Priporoči me o lepi priložnosti otročičem v v molitev. — Molitev je čez vse potrebna. — Tukaj pošljem sv. Alojzija in Mater Božjo — patrona in patrono mladosti Bisterški šoli v spomin, ker sem bil z učenci in učenkami zadovoljen. Kadar se bodo table v šolo dale, naj se učencem in učenkam priroči, sv. Alojzija in Marijo posebno spodobno častiti. — Z Bogom!“

c) Ravno od ondod mi je 8. vel. trav. 1850 to le pisal: „Ločiš se — in žaluješ. Prijatelj! pri Jezusu iši pomoči. Glej, Magdalena je mislila, da je od Jezusa zapušena, — pa ni bila. Zveličar po vstajenji je stal pred njo, le poznala ga ni; poklical jo je po imenu, in ga je spoznala. Terpi, ako se ti Zveličar malo časa prikrije. — Prijatelj! pomisli, kaj je Zveličar aposteljnemu rekel, kar tudi nam veljá: „Kakor je Oče mene poslal, takó jez vas pošljem.“ O lepi poklic! Kakor Jezus, takó ti — iši, kar je zgubljenega, — zdravi, kar je bolnega, — poterjaj, kar je dobrega, — krepčaj, kar je slabega, — podpiraj, tolaži! O srečni poklic! — Kaj je aposteljnovo čakalo na tem svetu? Nehvaležnost in preganjanje. „Pošljem vas,“ jim pravi Gospod, „kakor ovce med volkove.“ Poglej! In vender s kakošno oblastjo: Pekel zapirati in nebesa odpirati. Kar je ta oblast Jezusova

v aposteljnih zmóglá, to zmóre tudi v nas. Prijatelj! le terdno verovaj, in po tej veri delaj! — „V poterpežljivosti bote ohranili svoje duše,“ nam pravi Gospod. — Dokler polja, ki ti je sedaj v delo zročeno, prav dobro ne poznaš, ne ruj preneglo plevela, da ne boš s plevelom tudi pšenice izroval. — „Pošljem vas kakor ovce med volkove,“ pravi Jezus. Bodi torej ovca, ter boš premagal in svojo dušo ohranil. — Glej! dobri pastir v evangeliju ne podi s tepenjem in suvanjem zgubljene ovce nazaj, temuč — o ljubezen! o poterpežljivost! — zadene jo na rame, in nese k svoji čedi nazaj! V spomin sprejmi lepo podobico.“ —

d) Ko se je njegovo zdravje bolj vterdilo; je šel v Planino na Notranjem za duhovnega pomočnika, od kodar mi je kmal po dohodu — 10. rožnika 1850 — že pisal tako-le:

„V Hrašah sem poslednji čas veliko bral in spet bral. Marsiktere resnice so mi prav k sercu šle. Čutim se prav vpokojenega, zadovoljnega in zdravega. Naj ti iz tega, kar sem bral, nekte re resnice pišem. Od opravil in vedril piše Crasset med drugim: „Prenaglost in malomarnost sta pogreška, ki dobro delo spridita. Čemu tolika naglost? od kod to vrenje, to gnanje serca, in nature? To gotovo ne izhaja od Boga; ker Bog je duh miru, ki vse preminja, sam pa se ne spremeni, — vse giblje, sam pa se ne gane. On združuje prijetnost s svojo močjo; in karkoli bi njegovo pravično jezo dražiti utegnilo, nikoli ne béga miru njegovega serca.“ — „Ne zaupaj svoji gorečnosti, ako je viharna; ne zaupaj svojemu delom, ako jih s preveliko silnostjo začneš. Moreš li brez Božje pomoči kaj opraviti? Meniš mar, da bo Bog tvojim delom dal rast, ako jih tako viharno opravljaš? Ako te Bog ljubi, gotovo ne bo dopustil, da bi se tvoji prenegli naklepi zveršili. Padel boš, ako se na svojo lastno moč opiraš. Čast hoče Bog od tvojega dela: to čast pa mu odteguješ, ako svoje delo s presilno naglostjo opravljaš.“ — Na drugem kraji pa pravi: „Velika modrost je, nikogar ne žaliti, in nič za razžalenje ne vzeti.“ — K tem opominom, ki sem jih bral, naj ti še sam nekte re pridenem: Kar človek dela, čeravno v prid mladini, pa iz samega nagajenja, pred Bogom nima nobene čene. Prosi pridno Boga razsvitljenja. Daj svojemu duhu počiti, se razvedriti, nove moči pridobiti. Reči večkrat v svojih zopernostih: Gospod! pokaži svojemu služabniku, kaj naj stori. — Kakor tebi dobro dé, ako ti kdo kako prijaznost skaže, si prizadevaj posebno prijazen, postrežljiv, ljubeznjiv biti do vsakega. Kar tudi naj manjšemu storiš, storiš Bogú; Bog ti bo povernil, Bog bo tvoj dolžnik. O koliko veselje! — Prosim nasproti tvojih opominov. Podeli od jedi, ki živé tvojega duha, tudi svojemu pravice lačnemu prijatlu. — V Planino sem prišel 4. dan t. m. Otroci pri sv. maši pojejo, — upam, da se bodo še kaj naučili. Cerkev imamo prav lepo; kaplanija je tudi dosti čedna... Včeraj sem pervikrat tukaj ob 10 Božjo službo opravil; cerkev je bila polna: ljudje so se prav lepo zadržali... Anton! z Bogom!“ — (Dalje nasl.)

Cerkev pred sodbo.

(Spisuje Fr. Štrukelj.)

V.

Kterega hočete v Rimu: papeža ki se imenuje nezmotljivi, ali Garibalda, generala prekucuhov.

Dva neznanski različna moža sedanjega stoletja stojita pred sodnjim stolom duhá časovega: Pij IX, rimski papež, pak Garibaldi, general prekucuhov; prvi zastopa sv. cerkev, drugi pak njene preganjalce, tako imenovane liberalce, frajmavrarje; prvi je znan po vsej

zemlji, pa tudi drugi je znan tako, da morebiti nikdo ne bolj. In duh časov ne vedoč, kako naj bi sodil, popraša je ljudi rekoč: „Kterega hočete, da vam pustim v Rimu: papeža, ki se imenuje nezmotljivi, ali Garibalda rovarja?“

In ljudstvo, ki je zelo pohujšano po brezbožnem, lažnjivem in prekanjenem časopisju, pa po očitnih protikristijanskih govorih in pregovorih, vpije tako, da preprije tudi pravične, in glasno tirja: „Stran s papežem, Garibalda hočemo v Rim!“ Duh časov pa ves zavzet ugovarja: „Kaj pa naj storim s papežem, ki je imenovan nezmotljiv?“

In zopet mu zarujeve razdivjana prostomavtarska derhal po Italiji*): „Ven ž njim, iz Rima! Pogine naj, pa njegova cerkev!“

Stopimo bliže! —

Ljudstvo samo na sebi ni samostalno, ono govori in ravna, kakor govore in ravna njegovi učeniki in voditelji, ki so pa dvojni: pravi in krivi: To dobro vejo nasprotniki sv. cerkve, toraj si na vso moč prizadevajo, da bi dobili ljudstvo na svojo stran, ki naj bi vedoma ali nevedoma pospeševalo njihove samogoltnne namene, ter služilo njihovi zavisti in zdražljivosti. Navadno pa še nekoliko zanemarjeno ljudstvo, ki narašča vzlasi po mestih, se mahoma pregovori in pridobi. Verzi njihovim voditeljem nekoliko dlake zlatega teleta, pa imaš vso derhal na svoji strani, ki te bode slušala, in bolje ko boš dražil njeno občutljivost, huje bo razsajala proti onim, na ktere jo podražiš. Ali vari se je, kajti takova derhal se poživini, in naposled grize kot stekla zvrč tudi svoje voditelje, če se ji ne umaknejo, ali če je ne zateró. Tako je bilo od nekdanj, in tako tudi ostane. Gorjé njemu, ki se obrača na ljudstvo, ki njemu izroča svojo oblast! Vsak kdor se daje podkupiti, ni vreden, pa tudi ne smé sedeti na častnem sedežu pravice.

In duh časov, za katerim stojé zapeljivi voditelji, popraša je zapeljani svet, kako naj sodi; njemu na voljo prepušča nedolžnega moža, glavarja sv. cerkve, očeta vseh vernikov. Duh časov vstrič stavi papeža pa cerkev generalu rovarjev pa frajmavrarstva. Ostuden, zloben primerljij! Mogočni veljaki in zakonodajalci sami sebe varujejo, ako varujejo papeža pa sv. cerkev, nasproti pak sami sebe izpodkopavajo, ako izpodkopavajo cerkev Kristusovo, ako odrekajo vdanost njenemu naj višjemu poveljniku. A možje ne vidijo brezdna, v katero se prekopičnejó, ako se ne ustavijo. Bog je vdaril jih z dušno slepoto. Podkupljene, nadražene derhali, češ, naj sodijo naj svetejše zadeve, ki še ne poznajo ne pravice ne resnice, k večemu po imenu; one naj razsodijo, kterege hočejo v Rimu imeti: naslednika sv. Petra, namestnika Kristusovega na zemlji, ali pa glavarja rovarjev, strupeno orodje frajmavrarjev, pravičnega ali krivičnega!

Pervaki in državniki ne razločujejo, kaj je cerkev, ki blaži in vodi v večno življenje, in kaj frajmavrarstvo, rovarstvo, ki hoče vse vničiti, in ljudi zadegati v časno in večno nesrečo. Povsodi na zemlji nahajamo veljake, ki se ližejo in smehljajo rovarjem, cerkev pak z njenim pastirjem vred bercajo in se deró nad njima, kot krockarji. Brezvestno podpirajo naklepe potuhnjenih rovarjev, prijazno jim sezajo pod pazduho, pomagajo jim ostekleniti zaletavosti ljud, pa ne pomislijo, da se bode steklena derhal tudi vá-nje zaganjala. Tako imenovana „rudeča pošast“ po večih mestih že mnogim preseđa. A čemu so jo priklicali na dan? Čemu so jo zbudili? Čemu so jo božali, da bi raji mahnila po cerkvi? Državniki povsodi boječe gledajo, kaj nastane iz tega prerivanja. Gosposka se že boji te „kervave šibe.“ Pa ni čuda! Moč rudeče pošasti čedalje bolj narašča, in na čelu so

*) Rimljani sami po naj večji večini so sv. Očetu verno vdani, rogovilstvo se šopiri zlasti drugod po Italiji.

ji ljudje, katerim čisto nič ni na mari pravi blagor ljudski, ampak vse kaj drugega; ti ljudje hočejo s pomočjo razberzdanih derhal skovati robsko železje sv. cerkvi. Ta kervavi bič utegne še zelo občutno osterkati njé, ki so ga spletli, pa tudi nedolžni ga bodo več kot preveč čutili.

„Kterega hočete v Rimu?“ popraša je duh časov, ki hoče vsim vstreči, in toraj pravo, edinozveličavno cerkev ravno takisto ceni, pa še manj, kot različne pogubne ločine, ki so umorile resnico pa milost Sina Božjega, ki so ukradle in zapravile ljudem zaklad zveličanja, in ki dan na dan pospešujejo pogin božjega in državnege reda. Sperva, da bi ljud preslepili, prigovarjajo, da je vse eno, naj človek živi po tej ali uni veri; pravo cerkev vstrič stavijo raznim ločinam, pa le tako, da bi jo vsak mógel priznati za hudodelko, ki — češ — ni vredna, da bi se nanjo ozirali, še manj, da bi jo poslušali. In ljud, ki je bil preslepljen in zapeljan z raznimi dovoljenimi in nedovoljenimi pripomočki, ta ljud naj sodi pravo cerkev, in naj pové, kterege hoče za svojega vodnika, vidnega glavarja sv. cerkve, ali vidnega generala skritih. potuhnjenih frajmavrarjev!

(Konec nast.)

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. Zakrament sv. birme bodo delili mil. knez in škof od 7. do 14. septembra v Metliški dekaniji, 16. v Trebnem, potem 18. in 19. v Stari loki in v Poljanah.

Bukve družbe sv. Mohorja za l. 1870 dobivajo udje, ki so v ljubljanski dekanii, pri gosp. Ant. Lesarji, prof. na realki.

Deželni zbor se je sklenil za zdaj pretečeni tork pozno popoldne. V tej seji je bila sprejeta adresa do svitlega cesarja. Izrekuje pa zbor v tem pisanji do visok. prestola:

Da posluša klic v državni zbor za sodelovanje pri tako tehtnih derž. vprašanjih; pa da je zadovoljen z nobenostranstvom v sedanji vojski. Vstava naj se spremeni, avtonomija dežel in deželnih zborov razširi, ohranijo naj se samo delegacije, Slovenci naj se v eno celoto zedinijo. Deželnega zbora večina se nadalje pritožuje: da so verske postave zadnjih lét katoliško čutilo naše dežele mnogostransko zalile, prebivavstvo vznemirjale in z veliko skerbijo za prihodnost napolnovala. Narodna ravnopravnost, tolikrat obetana in zagotavljana, še zmiraj ni vresničena — ne v vradih in ne v šolah. Vclilni red še ni prenarejen. Poslance v državni zbor samo zato pošlje, da volijo v delegacije in se posvetujejo za denarne zadeve v sedanji sili; iz tega pa se ne sme izpeljevati, da morajo tudi v prihodnje iti. Po poti pogodbe naj se vstanovi notranji mir med narodi v cesarstvu.

V obravnavi o adresi je dr. Kaltenegger mahal po na pol pobitem konkordatu in rekel, da bi morali še celo „hvaležni biti“ za odpravo konkordata! Se ne mara vstavoguljcem godi kakor nekdanj hudovestnemu Herodu, ki je prestrašen menil, da je obglavljeni Janez Kerstnik od smerti vstal? — Gospodje Zarnik, Kosta, Bleiweis, Svetec so zagovarjali adresine namene.

V državni zbor so voljeni gg.: gr. Barbo, dr. Kosta, L. Svetec, Horak, Murnik, gr. Margheri.

Mariin spominek. *) Mnogo jih je, kateri se še spominjajo, ko je stal Mariin spominek blizo cerkve sv. Jakopa; in mnogo jih je tudi, kateri so ga britkega serca pogrešali. Pisatelju teh verstic je djal visokoroden gospod in občečislán mož: „Dajte gosp.

*) Zadevne bukvice v slov. in nemškem jeziku se še dobivajo pri sv. Jakobu.

tajmoštru ta-le mali dar za Mariin spominek (bilo je 100 gld.); glejte, ko sem bil mlad in terden, sem gledal stari spominek z okna na šentjakopskem tergu; zdaj, ko sem se postaral in mi vse pravi, da sem pri koncu — Bog varuj tega — in mi solnce mojega življenja zahaja, bom novi spominek tudi iz svoje hiše gledal, čeravno malo dalje.“ Upam, da jih je tako več govorilo in mislilo.

S tim, da se je Mariin spominek poderl zavolj nevarnosti, da bi se sam od sebe ne zgrudil, je zgubilo ljubljansko mesto eno svojih lepot, in zgubila je kranjska dežela eno svojih zgodovinskih znamenj. Kaj je neki pomenjalo znamenje z Mariino podobo? Spolnjeno obljubo, katero so storili kranjski stanovi leta 1679, ko so turke srečno premagali, jih iz dežele pregnali, in ko je kuga, ki je ta čas ljudi hudo morila, popolnoma nehala. Ker so to obljubo storili stanovi, toraj postavni zastopniki kranjske dežele, je ta obljuba vezala vso deželo. In pobožnost naših prededov, in zvestoba v obljubah je storila, da so l. 1682 postavili zaobljubljeni spominek na čast Marii brez madeža spočeti v zahvalo, da je ona mogočna priprošnica nam sprošila pomoč in podporo v naših nadlogah in stiskah.

Ker je pa vsako človeško delo le začasno in nestanovitno, in ker je ta spominek stal na očitnem svetu pod milim nebom, so se nad njim skušali viharji in deževje, tako da je bilo večkrat poprav treba. Pa kaj zdajje male poprave? In ko na zadnje še celo hlodi, ki so ga podpirali, nič ne zdajo in tudi ravno k lepoti nič ne pripomorejo: so spominek l. 1844 poderli, podobo Matere Božje v šentjakopsko cerkev prenesli in jo tam shranili v kapeli sv. Križa, kjer je bila take-rekoč pokopana, dokler bi ne bilo mogoče, jo zopet postaviti na očitni kraj.

Nato se je resno mislilo: za prihodnji spominek se je že takrat prostor odločil, ko so bili stari spominek poderli. Odkod pa pomočkov? Ze ranjki gosp. Pohlina so bili jeli nabirati darov, in nadaljevali so blago delo njih naslednik g. Hrovat. Nabralo se je okoli 4 tisuče gold., kateri so se koristno naložili. Pa kaj in kako bi se dalo s 4 tisuči znajne postaviti, katero bi bilo namenu dostojno in obljubi in odločenemu prostoru primerno? Ta misel je navdajala sedanjega g. mestnega tajmoštra Köstl-na, ki so se posvetovali z zvedenimi možmi in prijatli, želečimi, da naj se poderto zamnje zopet postavi.

Osnoval se je odbor, kateri je imel svojo prvo sejo 4. sept. 1868, in sklenilo se je, da se naj delo s tim prične, da se storijo pogodbe z dotičnimi mojstri, in naj se darovi nabirajo. Kamen se je zvolil nabrežinski; 4 svetnike, spominek obstoječe, je izdelala Majerjeva naprava v Monakovem; druge reči so prevzeli ljubljanski mojstri. Kamen se je kmali dovaževal, in ker je gosp. Ign. Toman slutil svojo bližnjo smert, je napravil majhno obliko ali obris iz kamna, po kateri bi po njegovi smerti vsak zvedenec delo lahko nadaljeval in izpeljeval; tudi se je kamen hitro v delo vzel, in ko je Tomana nemila smert 2. okt. 1869 prežgodaj pokosila, je bilo vendar veliko kamna izdelanega, in njegova vdova je delo nadaljevala, ter si iz Tersta izurjenega kamnoseka poskerbela. Tako je delo hitro napredovalo, in 19. aprila t. l. se je na odločenem kraju delo pričelo ter je bil 7. jun. glavni kamen prihodnjemu spominku položen.

V kratkem bo vse dokončano; spominek je toraj iz nabrežinskega kamna, kateri velja kot nar terdnejši, in gg. Cloetta in Schwarz sta res tako lep kamen brez žilj in marog pošiljala, da je kot vlit. — Majerjeva umetna naprava v Monakovem je vlila podobe 4 ljubljanskih patronov, gerbe evangelistov z napisi in letno številko tako lepo, da je veselje jih gledati. —

Slavni zidar Fr. Faleschini je zidanje vodil in izvršil mestni stavbar A. Jerančič je svojo nalogo doveršil v popolno zadovoljnost. — Ograjo okoli spominka je napravil prav okusno znani mojster Kašp. Ahčin.

Ne smemo prezreti zaslug gg. Samasa starejega in mlajega, ker obadva sta z zdatnimi darovi, pisanjem, potimi in skerbmi že pred desetimi leti, in posebno v zadnjih dvéh letih, veliko pripomogla, da se je delo pričelo in srečno dokončalo.

Duša vsega dela pa je bil č. g. H. Hausner, zdaj zemljemerec pri c. k. ministerstvu na Dunaji, ki je neutrudljivo in nesebično toliko storil, da bi brez njega spominek še leta in leta ne bil postavljen. Po njegovem odhodu je prevzel nadzorstvo vneti zemljemerec gosp. Fr. Ziegler.

Ker je tako z Božjo pomočjo v čast Matere Božje delo dokončano, se bo spominek prihodnjo sredo 7. sept. ob devetih zjutraj slovesno odgernil.

Vseh stroškov je več ko 16 tisučev; poštevi (računi) se vsi nahajajo pri mestnem fajm. g. Köstl-nu, kjer jih lahko vsak pregleda, komur se ljubi. Ker je pa nabranega denarja samo 12 tisučev, se prosi za nove darove pri častivcih Matere Božje na deželi in v mestu in bode tudi 8. sept. po vseh farnih cerkvah v Ljubljani v ta namen darovanje (ofer).

Ker je tedaj težavno delo prav srečno dokončano; ker je z njim prostrani šentjakopski terg svojo enotnost zgubil, pa on in vsa Ljubljana pogrešano lepoto zopet pridobil; ker je zdaj obljuba naših prededov zopet spolnjena in se je deželi kranjski zgodovinski spominek zopet povernil; bodi za to Bogu čast in hvala, da se je delo srečno začelo in dokončalo; pa tudi preserčna zahvala vsem dobrotnikom, ki so k temu pripomogli. Ona, kateri se je na čast spominek postavil, naj vsem dobrotnikom sprosi pri Bogu milost in pomoč v dušnih in telesnih potrebah, in toliko z večjim zaupanjem bomo v prihodnje klicali: „Marija, brez madeža spočeta, za nas Boga prosi! —

Naj pristavimo tukaj še lepo pesem, ki je nalaš za to priliko zložena.

O novem slovésnem posvečevanji Marijnega spominka pri sv. Jakobu v Ljubljani 7. kim. 1870.

Benedicta Tu, auxilium christianorum,
Tu regina omnis terrae et coelorum!
Te glorificent et semper omnes gentes,
Matrem veri Dei, Virginem colentes!

Ozri nebes in zemlje se Kraljica
Na ljudstvo, ki spominek Tebi stavi,
Ki si kristjanom vselej pomočnica;
Pomoglo bi Ti rado k višji slavi.
Časti naj vse Te, Božja porodnica,
Tvoj Sin Odrešenik in Bog je pravi;
Spominek ta naj Tebe oznanuje
In vnače k Tvojej slavi spodbuduje!

Ko v naše kraje s silo so privreli
Sovražniki od juga sem divjoči,
Ki po deželah grozno so rohneli
In stiskali pradede ropajoči;
Očezje v Te! Mogočna, up so imeli,
Prosili Te in našli so pomoči:
Sovražniki so bili razkropljeni,
Cutili Tvojo moč osramoteni.

Mogočnost Tvoja zopet se oznanj,
Ko kuga po deželah krog razsaja,
V molitvi prosijo Te kristijani,
Vedoč, od Tebe da pomoč prihaja
Vsem, ki so zaupljivo Tebi vdani:
Berz stiska mine, ziravo vse postaja;
Rešila si deželo smerti hude,
Ko angeli nekdanj v Egiptu Jude.

Za tó rešenje kranjski so očete
Postaviti spominek obljubili,
Ki vzela si jih v materno zavetje;
Hvaležni moč so Tvojo razglasili,
Razlegalo se v čast je Tebi petje;
V spomin podoba bronasto so vlili,
Da milost vnukom bi oznanjevala,
Ki v stiskah si očetom jo skazala.

Da pa razdela niso je vremena
In bi podoba se še ohranila.
Ki je očetom bila dragocena,
Zató jo cerkev je do časa krila,
Ko izbudi se želja spet iskrena,
Da čast Mariji bi se ponovila;
In ravno zdaj smo srečni doživeli,
Da vnovič god obhajamo veselili.

Oj blagor Vam, ki prišli ste z darovi,
Dokaz, da ste za sveto reč goreči;
Gospod nebeški naj Vas blagoslovi,
Ko zdaj spominek vnovič prebliščeti
Postavljate spet Materi Njegovi.
Ki kristjane varuje v nesreči;
Ostanite sinovi Cerkvi vdani,
Marija vsikdar zveste Vas ohrani!

Devica, Ti brez madeza spočeta,
Ti sliši naše prošnje, želje vroče,
Usliši milostno jih, o presveta!
Sej Tebi je pri Sinu vse mogoče;
Po Tebi zemlja v grehu prej prokleta
Spet vstala iz temine je teroče,
Ti, ki Odrešenikova si Mati,
Daj milost svojo tudi nam skazati:

Ogromno je sovražnikov število,
Ki zoper Tvojega se vzdiga Sina,
Ki je brezumno Njega zatajilo,
Ker mu duhá je o-lepila tmina,
Da Cerkev Kristusovo bi razbilo,
Ki zveličavna, prava je edina,
Ko bi ne bila zidana na skalo,
Ki nikdar je ne boče omajalo.

Po čudnih potih sejejo se znate,
Ki sveto vero hočejo zakriti.

Veliko Tebe jih, o žar dobrote,
Spoznati noče, hoče zatekniti
Bliščeče žarke Tvoje Ti čistote!
Veliko Tebe noče jih čestiti.
Ker hrepene po nični svetni časti
In hočejo imeti vse v oblasti!

Resnica sveta se teptá z nogami.
Sovrastvo, serd, zavid svet napolnjuje.
Hinavstvo, laž in strasti trup jih mami
Resnica pa pod jarmom izdihuje;
In še iz tmine svet se ne izdrami,
Ko žé se pogubljenju približuje;
Oj, da bi luč spoznanja razsvetlila,
Naróde pogubljenja vse rošila!

Naj milost Tvoja tamni svet obsije,
S Teboj, Danica zgodnja! dan priplava,
Da pred Teboj noč zmot, pregréh se skrije,
Resnici spet poverne se veljava,
Nebeški mir prežene razpertije,
Da veže ljudstva vse ljubezen prava;
Ti zopet vse pripelji k pravi poti,
Ki tavajo nesrečni v tamni znati.

Obsij vso zemljo, Zvezda ljubeznjiva!
Da Te spoznavši vsi častí naródi,
Oj, reči vse, ki jih temá pokriva,
Tvoj svit naj spet k resnici jih privódi;
Do Tebe vse naj vžgé ljubezen živa,
Čestiti Tebe vsem veselje bódi;
Ti pa vse zvesto brani, jih tolaži,
Ti pravo pot jim do življenja kaži!

Češenja vsega vredna Ti poseda,
Ki hraniš v sebi rajski mir in spravo,
Naj vse Ti od izhoda do zahoda
Prepéva čast in povisuje slavo,

In Tvoje od naroda do naroda
Imé naj vredno zadobi veljavo;
Marija bodi vekoma! češena,
Po Tebi pridí milost zaželená!

Spominek ta pa vnukom naj pričuje,
Kakó pračedje njih so vneti bili.
Da Tvoje se imé poveličuje,
Naj tudi óni Tebe bi slavili!
Spominek krasni naj jih napeljuje,
Da bi do Tebe vdanost ohranili;
Ti pa, mogočna, blažena Kraljica,
Ljubljani bodi zvesta pomočnica! —

France Cimperman.

Gosp. Joz. Žvegelj, konzul in vodnik komercnega poročništva v Carigradu, naš rojak, je postal vitez železne krone 3. reda.

Iz Gorice, 27. vel. serp. 1870. — Draga Danica, damo ti na znanje, da mil. škof gospod Mrak niso še odrinili iz Tersta po parobrodu v novi Jork, kakor je bilo oznanjeno 18. velikega serpana v Danici, ker ni bilo po Njih mislih omenjeno popotvanje, da bi se ustavljali mnogokrat po morskimi postajah evropskih. Prizadevajo take postajanja velikoveč stroškov in obilno zgubo časa. Torej so raji ostajali še v naših krajih, in čakajo na ameriški parnik, ki dojde 30. tega m. v Terst; kdaj da potlej iz Evrope odrinejo, še ni znano. Med tem so v Gorici obiskali našega prevzvišenega nadškofa, in o tej priložnosti 26. vel. serp. tudi našo sv. Goro, kjer so prenočevali in dva dni sv. mašo Dev. Marii na čast darovali.

Veliko imenitnega in mičnega so nam pripovedovali iz lastnega misijonskega življenja kot naslednik slavnega škofa ranjkega nepozabljivega Baraga, in tudi od rimskega mesta itd. S tem so nas prav serčno razveseljevali. Poslovili smo se z Njimi vsi duhovni prav serčno vdani. Sreča pa in blagoslov Božji jih spremljaj po vsih potih, ko enkrat mesca kimovca Terst in morda Evropo za vselej zapusté in jadrajo naravnost v severno Ameriko.

Iz Gorice, 23. in 24. t. m. so bili tu pri našem prevz. nadškofa prevz. škof Jernej iz Tersta. Nadškof so prijazno svojega prijatla sprejeli in jih njih godú dan slovesno pogostovali. Prevzvišeni škof so obiskali centralno semenišče, bili so pričujoči pri skušnji. Vernili so se domú 25. zjutraj.

24. t. m. so prišli mil. škof Mrak obiskat svojega nekdanjega učenika, našega prevz. nadškofa. Obiskali so naše cerkve, okolico goriskega mesta, Sveto goro; odrinili so proti Terstu 30. t. m., od koder se podajo na parobrodu te dni na Angleško in od tam v Ameriko k svojim ovčicam v škofijo Market. Škoda, da niso mogli dobiti seboj duhovnov, ker spremlja jih le samo bogoslovec g. Luka Možina. Mar ni več toliko serčnosti, kakor pred nekimi leti, ko je toliko rojakov popustilo vse, ter so šli v Gospodov ameriški vinograd, kjer neizrečeno pomanjkuje delavcev?

Od 31. jul. do 8. avg. so imeli vis. čast. oo. Doli-jak, Valjavec in Stare v Bovcu ljudski misijon. Od začetka se je satan kaj prizadeval opovirati to sveto in prekorsno opravilo. Vsaktere laži so bili zoper jezuite raztrosili, da bi ljudstvo zmotili. Toda dobri duh je premagal. Drugo polovico tedna je bila velika farna cerkev zmerom polna ob času cerkvenih govorov. Obhajil je bilo samo v tej cerkvi 1700 zunaj tistih, ki so opravili ob enem po bližnjih vikarijatih cerkvah.

Ljudstvo po vsi cerkvi je enoglasno in razločno ponovilo kerstno obljubo, in kazalo je očitno dobrega in spokornega duha.

Res je, da so nekteri napravili plese, bale, igre, da bi sosebno mladost motili. Ali množica ljudstva v

cerkvi, natlačeno ljudstvo pri spovednicah, velike verste obhajancev itd. je kazalo, da večji del prebivavcev v Bovcu in iz okolice je dosti umna in spozná, da je bolje iskati poboljšanja življenja in večnega izveličanja, kakor pa minljivih in škodljivih veselje in neumnih burk tega sveta. Milovaje so tedaj šli le memo plesiša v cerkev, ter te kraje prepustili onim, ki premalo prevdarijo, koliko je vredna dušna lepota in večna sreča. Kaj hvalježni so torej Bovčanje prevzv. in mil. svojemu nadškofu, ki so vzrokovali ta misijon, in nepozabljivi jim bodo častiti očetje, ki so tako modro, učeno, razložno sveti misijon vodili.

V Gorici so imeli bogoslovci te dni skušnje, ter 28. avg. zahvalno sv. mašo.

Prevz. nadškof bodo šli 5. sept. na Friulsko birmovat. Sv. birna bo 6. v Rudi, 7. v Humičelli, 8. v Ogleju, 9. na otoku Grado v častitljivem starem mestu ravno tega imena. 10. gredó na božjo pot k Mariji na otok Barbona (tega svetišča so oni vodja in tukajšni duhoven v. č. o. Stagni je njih namestnik ali podvodja.), 11. v mestu Cervinjano, 12. in 13. v Ajeli.

Iz Gorice, 30. avg. Vodja tukajšnega malega semenišča č. g. J. Marušič je bil danes napravil lepo slovesnost o sklepu šolskega leta. Povabljeni so bili prevz. knez in nadškof ustanovitelj tega semenišča z več drugimi gospodi. Verstilo se je tedaj petje z igranjem na glasoviru in fiharmoniki, vmes pa so imeli učenci Rutar, Godnik in Monti govore v slovenskem, laškem in nemškem jeziku, vse lepo in ubrano. Učenik v petju je bil semeniški pretékt č. g. Flap. — Poslednjič je naznačeval serčno zahvalo učenec Godnik prevz. knezu nadškofu in vis. č. g. vodju. Sklenili so premil. nadškof slovesnost z ogovorom in očetovskim opominovanjem k lepemu, keršanskemu obnašanju ob času šolskih praznikov. Vspešno napredovanje in vsa obnaša učencev kaže dober sad tega novega sprelepega vstanovališča.

Iz Ljubljane. V bogoslovje in v semenišče so sprejeti naslednji gg.: V 3. leto: Kljun Jan. iz Bibnice; v 2. l.: Alijančič Jan., Ferjančič Jak., Resman Ferd., Videmšek Matija, Vidergar Jan., Weiss Gabrijel; v 1. leto: Karlin Martin, Kolar Matija, Kramar Pavel, Lavtar Val., Pipan Andr., Rome Jož., Simenec Andr., Strupi Jak., Svetina Jan., Šarabon Moric, Škufca Ludovik, Tonejec Matevž, Zaletel Leop., Zupan Martin.

Le v bogoslovje sprejeti (zunanji ali eksteristi) so gg.: Belc Jan., Benedičič Jan., Jevnikar Ign., Kancilja Ant., Perko Jož., Rihar Ant., Orehek Val., Žumer Andr.

Gosp. mis. Buh se je povernil v Ljubljano; v začetku prihodnjega tedna se podá v Ameriko z 11 študenti.

En emok iz kuhinje tagblatarske inteligencije.

Če je res pripušeno pisati vso laž, vso ostudnost, vso nesramnost, vse obrekovanje zoper cerkvene osebe, prašamo: kaj bi pa ljubljanski gospodje rekli, ako bi kak časnik začel n. pr. take-le kvasiti: „Laibach“ ist die Stadt der Wunder. Die „Beamten“ sind zum grössten Theile durch nichts berühmt, als durch ihre Schwachköpfigkeit. Unter so vielen Gimpeln gelten „N. N., J. J. u. M. M.“ für Adler. Sie haben den „Staatsrock“ genommen, weil sie bemerkt haben, dass die Mittelmässigkeit in der „Beamten-Karriere“ leichter reussirt, als in den andern... Indem sie Schlauheit an die Stelle des Talentes und Geschicklichkeit an die Stelle des Wissens setzten, sind si zu einer ausgezeichneten Stellung gekommen... Wenn es ein berühmtes Ansehen gibt, so ist es das des „X“... X unterdrückt die Seelen und die Leiber, er ist der Mörder dieses Volkes, „A. Y.“ ist sein Plünderer. Ihr Ziel ist ein gemeinsames, Geld zusammenzuscharren... X hat 14—15 Millionen aus dem „öster-

reich. Staatsschatze“ nach England geschickt, ungerechnet jene Millionen, die er anderswohin geschickt hat. X ist ein grosser Liebhaber von Mineralien und von Fr. Er hat eine Sammlung von Marmorarten. Dem Marmor hat er die Edelsteine zugesellt. Jedes dieser prächtigen Geschenke repräsentirt irgend eine ungerechte Gunst, irgend einen gegen alle Gerechtigkeit gewonnenen Prozess, irgend ein ohne alle Berechtigung erhaltenes Amt, irgend eine protegirte betrügerische Spekulation“ etc. etc.

Kaj ne, to so kosmatice, da je kaj! zamenjajte le z ušesci zaznamnjane besede, postavite namesto „Laibach“ „öster.“ — Rom — „römisch“ namesto „Beamten“, — Kardinäle, namesto čerk imena papeževih vradnikov (kterih obrekovati liberaluhom ni ne greh ne sramota), namesto „Staatsrock“ — Soutane: in — našli bote vse rečeno, pa še kaj geršega in nesramnišega v ljubljanskem Tagblattu, ki je nekterim prismojenim laži lizonom njih vsakdanji kruh in malik.

Tako pisati zamorejo res le ljudje, kateri so na to nastavili, da bi z lažmi zaterli spoštovanje do središa katoličanstva, zaterli pri bravcih čednost in vsako blago čutilo. Toda, če mislite narod s tim olikovati, in osrečevati, potlej se nikar ne pritožujte, ako Vas narod zaničuje.

Klinkowströmove konferencije so imele vsak dan več poslušavcev, akoravno je bila že precej prvi večer cerkev skorej polna. Pozneje je bila vselej kar natlačena. V torek je lilo spod neba kakor iz škafa, vender je bilo ljudstva le še več. Pa so bili tudi govori tako tehtni, da so morali vsakega giniti in presuniti, kdor ni bil iz lesa, in prepričati, kdor ni bil top in lisec. — Eno reč pa vender inamo potožiti. „Jammerschade:“ nedolžni „Tagblatt“ se je pohujšal! „Pater Klinkowström skoz in skoz ni zadostil pričakovanjem o teh konferencijah. Slutil je ovaduhe med poslušavci, in to je vsim (!!) pričujočim tesno serce delalo. Tukaj je nemara tiskarska pomota in stati mora: „vsim pričujočim“ ovaduhom,“ izmed katerih je Tagblatt greben nosil, kakor kaže s svojo kritiko. Izpeljevanja, pravi dalje, so bile „brez zveze“ („für Blödsinnige,“ je odgovoril Klinkowström v 3. govoru), brez dostojnosti in duhovne resnobe, vmes prav bodnične, ne spodbudljivost, ampak začudeno spregledanje se je vsem bralo na obrazih.“ — To je vidil Tagblatt. Res je, da čversti govornik ni prav mehko tipal, — udaril je včas tudi liberaluha kar naravnost z betom po terdi in nejeverski glavi. Tudi so njegove osoljenke zbudile sem ter tje razvedrenje. Vsak dan bolj napolnovana šenklaška cerkev pa je pri vsem tem pričala, da lisijak Tagblatt ni pute vjel, po kateri je nemara s svojim potuhnjnim rešetanjem merdal. Prihodnjič morebiti kaj več o njegovih govorih.

V Budanjah na Ipavskem je 26. u. m. zvečer toča zadela, da je gorjé. Bog se usmili ljudstva! —

Z bojišča ta teden ni posebnih novic, razun da se Prusi zmiraj bolj bližajo sercu francoske dežele in véliki bitvi, ktera ima razločiti, kdo ostane v resnici zmagovalec, — ali pa saj daljšemu obleganju mesta Pariza.

Duhovske spremembe.

Prestavljeni so ti-le čč. gospodje: Kunstelj Fr. s Sempetra pri Nov. mestu v Šmarijo; Kobilca Jan. iz Stopič v Sempeter; Šlibar Greg., novoposv., v Stopiče; Skvarča Jan., novoposv., v Drago; Demšar Jan., novoposv., v Sorico; Varl Tomaž, novop., v Poljane.

Dobrotni darovi.

Za mis. gosp. Buha. Iz Begenj dobra duša 15 gl. (Drugi darovi prihod.)